

Zda pomoc obcí jest nutna, posoudí politický úřad, resp. starosta ohrožené obce dle volného uvážení.

Ja k ý m z p ů s o b e m má býti hrozícímu nebezpečí čeleno a jaké nutné opatření má se státi, jest zůstaveno rovněž posouzení politického úřadu, resp. starosty ohrožené obce a zákonem není pochopitelně výběr obranných prostředků nikterak omezen.

Za poskytnutou pomoc, je-li to žádáno, má býti dána náhrada. K náhradě povinny jsou obce, které byly vodou ohroženy těm obcím, které pomoc poskytly. Náhradu tudíž platí obec obci, která ovšem z náhrady této má vyplatiti odškodné za materiál jednotlivcům odebraný a za potah neb práci jimi poskytnutou. Náhradu platí obec, která byla ohrožena a již pomoc byla poskytnuta, a to buď z prostředků obecních neb od ohrožených dle poměru odvráceného nebezpečí dle zásady, stanovené §em 67.

V ý š e náhrady má býti stanovena v penězích politickým úřadem.

Politický úřad může již předem učiniti potřebná opatření. V tom směru nařizuje normální výnos místodržitelství z 20. října 1875 č. 4157 pr.:

Okresní politické úřady, jakmile obdrží zprávu o živelní pohromě, která může míti v zápětí povodeň pro krajiny doleji ležící, mají neprodleně vyrozuměti dotyčné sousední okresní politické úřady a představenstva ohrožených osad vlastního obvodu, a pokud jedná se o vlastní obvod správní, naříditi za účelem odvrácení škody účelná a vodním nebezpečím vyvolaná opatření. O takových z důvodů podobné události nutných a učiněných opatřeních jest současně zpravit telegraficky praesidium místodržitelství.

§ 52. Povinnost přispívati na stavby vodní státem neb zemí podniknuté.

Koná-li se z důchodů říšských nebo zemských stavba nějaká z příčiny užívání vody, někam jí vedení, nebo z příčiny uchránění se před vodou, a přináší-li stavba taková držitelům pozemků vedlejších nebo vedlejších zřízení vod-

ních patrný užitek, aneb odrazí-li od nich znamenitou škodu, tédy mohou dotčení držitelé, i když tu nejsou výminky, pod kterými se může pozemek dle § 365. ob. zák. obč. vyvlastniti, pořadem správním přidrzeni býti, aby na stavbu přiměřeně přispěli.

Zda-li ta stavba řečeným držitelům znamenitý užitek přináší aneb znamenitou škodu od nich odvracuje, též mnoho-li mají přispívati, vyhledá a vyřkne se způsobem správním a nebyli-li by s tím spokojeni ti, jichž se týče, vyřkne a ustanoví to soudce. (§ 26. zákonníka říšského.)

Jak v § 45. blíže bylo vysvětleno, jest ochrana břehů — není-li zde právoplatných závazků třetích osob — záležitostí těch, kterým ohrožené neb poškozené nemovitosti a díla patří.

Jestliže takové stavby ochranné a regulační prováděny jsou státem neb zemí z důvodu, že jednak vyžadují značného nákladu, síly jednotlivcovy přesahujícího, jednak technicky odborného provedení a zpravidla i rozšíření na delší trať vodního toku, jest jen spravedливо, jestliže ti, jichž záležitostí jest ochrana pobřežního pozemku a ohrožených děl, a kteří ze stavby státem nebo zemí prováděné získávají značnou („znamenitou“) ochranu před vodním nebezpečím, také jsou nuceni dle velikosti odvráceného nebezpečí a tím dle velikosti vlastního prospěchu k stavbám takovým přispěti.

Ustanovení § 52. akceptuje zásadu zde právě zmíněnou a rozšiřuje ji i na vodní stavby, státem a zemí podniknuté nejen k účelům obrany před vodou, nýbrž i k užívání a svádění vody (zum Zwecke der Benützung, Leitung oder Abwehr der Gewässer), tudíž na vodní stavby všeho druhu.

V případě § 52. musí se jednati o stavby vodní státem nebo zemí podniknuté. Jaké to stavby jsou, jest nerozhodno. Není také třeba, aby prováděná stavba byla v zájmu veřejném, což vysvítá zřejmě ze zákona, který výslovně praví: „i když tu nejsou výminky dle § 365. o. o. z.“ Mohou to býti tudíž nejen stavby ochranné a regulační, nýbrž i díla výtěžná, sloužící k vedení a využitkování vody. § 52. nemá platnosti, provádí-li stavbu vodní okres, obec, vodní družstvo neb jednotlivec. V případě tomto, prospívala-li by stavba osobami právě jmenovanými prováděná osobám třetím, mohly by tyto osoby — požívající výhody z cizího

podniknutí — býti občanskoprávně dle §§ 1035.—1043. o. o. z. donuceny k poměrné náhradě nákladu.

Dalším předpokladem § 52. jest, aby provedená stavba byla patrného, znamenitého užitku, aneb aby odvrátila znamenitou škodu. Zjištění tohoto předpokladu bude věcí správního úřadu, který musí přihlížeti k posudku znaleckému. Za užitek lze považovati veškerý prospěch, který adjacent má z provedené stavby, tudíž ochrana před zaplavením a stržením břehu, ulehčení v provozu živnosti, odvodnění neb zavodnění pozemků, přívod větší vodní síly na vodní díla a p. Nestačí ovšem, aby prokázána byla jakákoliv výhoda adjacentova ze státní neb zemské stavby vzniklá, nýbrž zákon sám vyžaduje, aby výhoda ta byla značná, znamenitá.

Povinnost konkurenční dle § 52. vztahuje se jen na náklady stavební, nikoli na náklady udržovací, ohledně nichž platí ustanovení §§ 21., 44. a 45. a samozřejmě nevztahuje se na hrazení celého stavebního nákladu, nýbrž jen na poskytnutí přiměřeného příspěvku dle velikosti získané výhody. Za měřítko této výhody bude lze bráti kapitálové zvýšení hodnoty dotčených nemovitostí.

Příspěvek může býti stanoven v každém jednotlivém případě buď pevným číselným obnosem aneb percentualní částkou celkového nákladu. Zpravidla bývá stanoveno na př., že všichni adjacenti stavby v určitém okrsku hradí určité procento stavebního nákladu jisté, na př. regulované tratě říční. Parcielní část nákladu se vypočte z úhrnného nákladu a rozvrhne se na adjacenty dle zásad uvedených v §§ 66. a 67.

Povinnost konkurenční dle § 52. lpí na pozemku, jest tudíž povahy reálné a nedoznává změny eventuelní změnou v držebnostních poměrech.

Vodoprávnímu úřadu jest vyhraženo, aby zjistil jednak, zda ten neb onen objekt získal ze stavby vodní státem nebo zemí prováděné patrný (znamenitý) užitek a jednak aby stanovil, vyzní-li prvý předpoklad kladně, jakou konkurenční kvotou má vlastník určitého objektu na hrazení stavebního nákladu přispěti.

Otázka placení příspěvku k takovýmto stavbám neztrácí však svůj veřejnoprávní charakter tím, že o tomto placení byla mezi stranami uzavřena dohoda, která byla pojata do

vodoprávního nálezů. Spory o splnění této dohody nepatří tudíž na pořad práva, nýbrž před vodoprávní úřady, ježto dohoda nastupuje jen na místo úředního rozhodnutí.¹⁾

Není-li strana spokojena s rozhodnutím vodoprávního úřadu ať již v konstatování patrného užitku, ať v stanovení příspěvku, může se obrátiti k soudu se žádostí za definitivní rozřešení obou sporných otázek.

Zákon neustanovil lhůtu, v níž má býti soud dožadán za definitivní zjištění prospěchu ze stavby a stanovení konkurenčního příspěvku. Leč prakticky nemá nedostatek tento valného významu, ježto příspěvky vodoprávním úřadem stanovené (jakmile ovšem prošly event. správním pořadem instančním) jsou exekvovatelné, aniž by bylo třeba vyčkati rozhodnutí soudu. Názor tento opírá se o znění zákona, dle něhož držitelé pozemků mají býti správním úřadem „přidrženi“ k tomu, aby na stavbu přiměřeně přispěli. Toto ustanovení ukazuje na to, že skutečné zaplacení konkurenčního příspěvku má býti vynuceno cestou správní, ježto výrazu „přidržeti“ jest dle obvyklého významu přikládati ten smysl, že povinný i proti své vůli může býti k plnění donucen. Výrok úřadu, jímž má býti povinný k plnění přidržen, jest rozhodnutím správním, pro něž platí § 1. nařízení z 20. dubna 1854 č. 96 ř. z. (exekvovatelnost). Kdyby byl zákon zamýšlel poskytnouti odkladný účinek zákroku strany u soudu ve smyslu druhého odstavce § 52., zajisté byl by alespoň stanovil lhůtu, do které strana s výrokem správního úřadu nespokojená může se dovolávati pomoci soudní.²⁾

1) Srov. Budw. 10280 A ai 1914.

2) Srov. Budw. 3868 ai 1888.